

ЗАТВЕРДЖУЮ

в.о. президента державного некомерційного підприємства “Державний університет “Київський авіаційний інститут”

Ксенія СЕМЕНОВА

«14» березня 2025 року

ВИСНОВОК

Державного некомерційного підприємства “Державний університет “Київський авіаційний інститут” (далі – КАІ) про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Гребенюка Богдана Олеговича, поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 “Публічне управління та адміністрування” на тему “Співробітництво органів публічної влади з громадськістю в сфері протидії корупції”

Витяг

із протоколу № 1 розширеного засідання
кафедри публічного управління та адміністрування КАІ
від 11 березня 2025 року

Присутні на засіданні науково-педагогічні працівники кафедри публічного управління та адміністрування:

Головуюча на засіданні – в.о. зав. кафедри, д.держ.упр., професор Кожина А.В.; д.держ.упр., проф., професор кафедри Марушева О.А.; д.держ.упр., проф., професор кафедри Лелеченко А.П.; д.держ.упр., доц., професор кафедри Грищенко І.М.; д.держ.упр., доц., професор кафедри Дяченко С.А.; к.держ.упр., доц., доцент кафедри Нестеренко Г.П.; доктор філософії, доцент кафедри Горбата Л.П.; к.держ.упр., доц., доцент кафедри Перестюк І.П.; к.держ.упр., доц., доцент кафедри Дерун Т.М.; к.ю.н., доц., доцент кафедри Гелич А.О.

Аспіранти кафедри: Гребенюк Б.О.; Максимов О.Ю.; Фіщук В.С.; Андріанов І.О.

Присутні на засіданні представники факультету економіки та бізнес-адміністрування:

декан факультету економіки та бізнес-адміністрування, д.е.н., професор Смерічевський С.Ф.; д.е.н., професор, професор кафедри економіки та бізнес-технологій Пашко П.В.; д.е.н., професор, в.о. завідувача кафедри економіки та бізнес-технологій Коваленко Ю.М.; д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки повітряного транспорту Ареф'єва О.В.

Присутні на засіданні науково-педагогічні працівники з інших навчальних

закладів:

Кравченко Тетяна Анатоліївна, д.держ.упр., професор, професор кафедри публічного управління та землеустрою Класичного приватного університету.

Петрос Ольга Михайлівна, д.держ.упр., професор, завідувач відділу дослідницької діяльності університетів Інституту вищої освіти НАПН України.

Серед присутніх 7 докторів наук з державного управління і 4 кандидати наук з державного управління / докторів філософії з публічного управління та адміністрування.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження аспіранта кафедри публічного управління та адміністрування КАІ Гребенюка Богдана Олеговича на тему “Співробітництво органів публічної влади з громадськістю в сфері протидії корупції”, поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 “Публічне управління та адміністрування” за спеціальністю 281 “Публічне управління та адміністрування”.

Науковий керівник – д.держ.упр., доц., професор кафедри публічного управління та адміністрування Факультету економіки та бізнес-адміністрування КАІ Грищенко Ірина Миколаївна.

Дисертація виконувалась на кафедрі публічного управління та адміністрування Факультету економіки та бізнес-адміністрування КАІ. Тема дисертації затверджена на засіданні вченої ради Національного авіаційного університету (протокол № 11 від 23 жовтня 2024 року).

Виступили:

Здобувач Гребенюк Богдан Олегович представив презентацію за основними положеннями дисертації “Співробітництво органів публічної влади з громадськістю в сфері протидії корупції”, поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 “Публічне управління та адміністрування” за спеціальністю 281 “Публічне управління та адміністрування”.

Доповідач обґрунтував актуальність обраної теми, визначив мету, завдання, методи дослідження, охарактеризував об’єкт та предмет дисертації, виклав основні наукові положення та висновки, що виносяться на захист, вказав науково-практичну значущість роботи, зазначив про впровадження результатів дослідження.

Автором в історичній ретроспективі на підставі вивчення фундаментальних праць і теорій та концепцій досліджено основоположні причини виникнення корупції. Проаналізовано нормативно-правову базу, що регулює питання протидії корупції та досліджено й описано основні корупційні правопорушення, які найбільш поширені в органах публічної влади в Україні, що дало змогу зрозуміти природу корупції, її прояви та запропонувати модель співробітництва органів публічної влади з громадськістю у сфері протидії корупції.

Досліджено особливості формування громадськості як носія природного закону, на якому базуються всі основоположні права та обов’язки людини, а також людської спільноти й самої держави. Саме на засадах природного закону, що ґрунтується на принципі дотримання моралі для уникнення зла та забезпечення справедливості, зрештою, базуються всі антикорупційні заходи. В історичному

контексті розглянуто формування громадськості через перехідний період: від підданих правителю до індивідуальностей, що є носіями високих людських якостей, дотичних до управління і здатних відстоювати свої невід'ємні природні права на життя, свободу та власність. У процесі дослідження утилітаризму як етичної доктрини встановлено, що діяльність людини є моральною тоді, коли вона керується інтересами індивіда, що не суперечать інтересам загалу, а служать примноженню загального блага. З'ясовано, що засадничі принципи етичної доктрини покладені в основу як принципів служби в органах публічної влади, так і антикорупційної стратегії, при цьому мораль індивіда і держави не протистоїть їхнім інтересам, а є лише відображенням рівноваги таких інтересів, тому головним завданням держави через діяльність органів публічної влади є забезпечення гармонізації індивідуальних інтересів громадян шляхом співробітництва громадськості та органів публічної влади з метою забезпечення справедливості в державі, рівного розвитку, взаємної рівності прав і свобод.

Виокремлено фази послідовної спільної діяльності органів публічної влади та громадськості, що охоплюють як організаційні дії щодо протидії корупції, так і моральну складову співробітництва, яка наразі практично не враховується, що і є першопричиною повільного впровадження антикорупційних заходів та часткових втрат позицій в антикорупційній боротьбі порівняно з попередніми звітами Індексу сприйняття корупції.

Виокремлено форми співробітництва органів публічної влади з громадськістю та окреслено зміст цього співробітництва через законодавчо встановлені інструменти та механізми, що забезпечують ефективну комунікацію між суб'єктами співробітництва з метою встановлення дієвого громадського контролю за наявними у країні ресурсами.

Здійснено оцінку стану реалізації державної антикорупційної політики, Державної антикорупційної стратегії, дотримання Конвенції ООН проти корупції, інших нормативно-правових актів у сфері протидії корупції та встановлено, що пріоритетним завданням усіх антикорупційних заходів є зміна ставлення громадськості до корупції. Висока толерантність українців до проявів корупції зводить нанівець будь-які намагання протидіяти цьому ганебному явищу. Для формування нульової толерантності до корупції, а також зміни наративу про Україну як корумповану країну необхідно формувати суспільну культуру доброчесної моделі поведінки, усвідомити, що протидія корупції – це завдання не лише системи антикорупційних органів, а й громадськості та медіа, антикорупційних уповноважених, які працюють у всіх інституціях. Проведений в роботі аналіз свідчить про дещо формальний підхід до виконання антикорупційних заходів. Адже навіть попри активні законодавчі та урядові дії, підвищення ефективності діяльності антикорупційних органів спостерігається зниження активності громадськості у співробітництві з органами публічної влади.

Досліджено механізм залучення громадськості до формування та реалізації антикорупційної політики держави, що, незважаючи на суттєві зміни, які пов'язані з удосконаленням відповідних процедур контролю громадськості за діяльністю суб'єктів у сфері протидії корупції, на практиці далеко не завжди використовуються ефективно; обґрунтовано, що в цьому контексті найбільш вагоме значення має

підвищення загальноправової культури, свідомості та мотивації громадськості, а не лише наявність відповідних норм права; встановлено, що особливості роботи нових державних сервісів, які є законними та зручними альтернативами поширеним корупційним практикам, недостатньо висвітлюються органами публічної влади та державними підприємствами.

Обґрунтовано необхідність забезпечення в повному обсязі прозорості цільового використання бюджетних коштів і коштів, виділених міжнародними партнерами. Зроблено акцент на тому, що громадськість необхідно зацікавлювати діяти як викривачів, повідомляючи про корупційні дії, свідками яких вони були або про які їм стало відомо.

Установлено, що в Україні викривачі відіграють значну роль у протидії корупції та ініціюванні розслідувань, що сприяє виявленню та переслідуванню корупціонерів, при цьому необхідно звернути увагу на захищеність каналів повідомлень про корупційні діяння та ефективні засоби захисту викривачів. порушено питання про формування у суспільстві цілісного сприйняття антикорупційних реформ, зокрема необхідності збільшення кількості просвітницьких заходів та ознайомлення громадськості з технологічними інноваціями й інформаційними технологіями у сфері запобігання корупції.

Проаналізовано сучасні технології, інструменти та механізми, за допомогою яких забезпечується ефективне співробітництво органів публічної влади з громадськістю, зокрема застосування технології Blockchain та штучного інтелекту як інструментів протидії корупції.

Аналіз міжнародного досвіду боротьби з корупцією засвідчив, що за сучасних умов прояви корупції стали чинниками, що створюють реальну загрозу національній безпеці та демократичному розвитку більшості країн світу, негативно впливають на всі аспекти суспільного життя. Чинники успішної протидії корупції вже давно відомі та апробовані міжнародною спільнотою. Це, насамперед, відкритість влади, прозорість та зрозумілість процедур прийняття управлінських рішень, ефективні механізми контролю за діяльністю органів публічної влади з боку громадськості, свобода слова, свобода та незалежність засобів масової інформації.

Вивчення відповідного міжнародного досвіду та вітчизняного інструментарію його імплементації свідчить про те, що не існує такої антикорупційної системи, досвід якої можна було б перейняти повністю як приклад для наслідування, тому Україна створює власну унікальну систему, в якій уже функціонує одна з найбільших у світі систем антикорупційних органів, проте ця система ще не працює злагоджено і для налагодження її роботи потрібно забезпечити дієве, системне співробітництво громадськості з органами публічної влади.

Здобувач сформулював науково-практичні рекомендації щодо забезпечення ефективного співробітництва органів публічної влади з громадськістю у сфері протидії корупції, які спрямовані на законодавче врегулювання прогалин у нормативно-правовій базі, що регулює питання реалізації антикорупційної діяльності, практичні рекомендації органам публічної влади щодо реалізації запропонованої в дисертаційній роботі моделі ефективного співробітництва органів публічної влади з громадськістю у сфері протидії корупції та забезпечення антикорупційних комунікаційних заходів, орієнтованих на широку аудиторію всіх соціальних верств

населення.

Структура та обсяг дисертації зумовлена метою і логікою дослідження та складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Після закінчення презентації Гребенюком Б.О. присутніми на захисті фахівцями були поставлені наступні запитання:

Запитання до здобувача:

1. **Дяченко С.А.**, д.держ.упр., доц., професор кафедри публічного управління та адміністрування КАІ.

Запитання: Досліджуючи співробітництво органів публічної влади з громадськістю, ви виокремили форми співробітництва. Назвіть основні форми співробітництва.

Відповідь: Дякую за запитання. Так, в роботі проведено узагальнення основних форм співробітництва, серед яких: повідомлення через відповідні канали про виявлені факти вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень; запит на отримання інформації; проведення та замовлення проведення громадської антикорупційної експертизи нормативно-правових актів та подання за результатами експертизи пропозицій в органи публічної влади й отримання зворотної інформації щодо врахування поданих пропозицій; здійснення громадського контролю за виконанням законів у сфері запобігання корупції; співпраця з викривачами, забезпечення дотримання їхніх прав та гарантій захисту; проведення заходів з інформування населення з питань запобігання корупції та інші.

2. **Дерун Т.М.**, к.держ.упр., доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування КАІ.

Запитання: Серед наукової новизни ви запропонували структурно-функціональну блок-схему співробітництва органів публічної влади з громадськістю і включили в неї антикорупційні органи. Чи є антикорупційні органи органами публічної влади?

Відповідь: Дякую за запитання. Дійсно, в запропонованій нами структурно-функціональній блок-схемі представлена й система антикорупційних органів. Ці органи є частиною державного апарату, що функціонує на підставі законів України та забезпечує владні функції, тому їх відносять до органів публічної влади. Зокрема, НАБУ є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних та інших кримінальних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових. НАЗК є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику. АРМА є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, та/або з управління активами, на які накладено арешт або які конфісковано у кримінальному провадженні.

3. **Петроє О.М.**, д.держ.упр., професор, завідувач відділу дослідницької діяльності університетів Інституту вищої освіти НАПН України.

Запитання: Вами запропоновано модель ефективного співробітництва органів

публічної влади з громадськістю у сфері протидії корупції, яка ґрунтується на позитивістській теорії. Які положення позитивістської теорії реалізуються під час співробітництва?

Відповідь: Дякую за запитання. Досліджуючи поняття «громадськість» та виникнення громадськості ми звернули увагу на те, що в його основу покладено природний закон. Саме природний закон, що ґрунтується на принципі, згідно з яким необхідно домагатися блага і уникати зла, став основою для розуміння сутності та ролі громадськості для держави. Настрої та цінності органів публічної влади, зокрема й колективів антикорупційних органів напряду впливають на формування рівня сприйняття корупції в суспільстві, на формування масової свідомості щодо рівня корупції й громадських настроїв щодо ефективності заходів протидії корупції, тому так важливо реалізувати в колективах принципи позитивістської теорії, спрямовані на соціально-економічні чинники з формування мотивації та задоволення співробітників на робочому місці.

4. Марушева О.А., д.держ.упр., проф., професор кафедри публічного управління та адміністрування КАІ.

Запитання: Чи досліджували Ви різні типи громадськості для пошуку оптимальних форм співробітництва з органами публічної влади?

Відповідь: Дякую за запитання. В роботі ми виокремили різні типи громадськості, зокрема: універсальну громадськість; громадськість навколо «гарячих проблем»; байдужу громадськість; вузькоспрямовану / профільну громадськість. Це дало змогу зрозуміти та спрогнозувати, чому одні групи людей активно реагують на якусь одну єдину проблему у сфері протидії корупції, інші – на безліч проблем одночасно, а ще інші завжди залишаються апатичними до всього, що відбувається.

5. Кравченко Т. А., д.держ.упр., професор, професор кафедри публічного управління та землеустрою Класичного приватного університету.

Запитання: Чому Ви досліджуєте саме співробітництво, а не взаємодію органів публічної влади з громадськістю?

Відповідь: Дякую за запитання. Взаємодія – це процес обміну інформацією, впливу та спільну комунікацію між двома або більше особами та об'єктами. Натомість співробітництво – це спільна діяльність, у результаті якої всі сторони отримують ту чи іншу вигоду. Тобто, співробітництво – це спільна діяльність, спільна праця для досягнення мети і вигоди для учасників співробітництва. На відміну від цього, взаємодія не має конкретної спільної мети. Вона просто вказує на те, що елементи взаємодіють між собою.

6. Ареф'єва О.В., д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки повітряного транспорту ФЕБА.

Запитання: Незважаючи на одну з найкращих у світі вітчизняну систему антикорупційних органів, створену нормативно-правову базу протидії корупції, реалізацію антикорупційної стратегії, все ж результати протидії корупції в Україні є нижчими за очікування. В чому, на Ваш погляд полягає причина недостатньої ефективності протидії корупції?

Відповідь: Дякую за запитання. На наш погляд, причина недостатньої ефективності протидії корупції в Україні криється саме у громадськості. Ми вбачаємо дві фундаментальні проблеми: 1) недостатність співробітництва з громадськістю; 2)

колізії законодавства щодо залучення громадськості до протидії корупції. Наприклад в Конвенції ООН проти корупції передбачено, що держава має проводити ефективну скоординовану політику протидії корупції, яка сприяє участі суспільства і яка відображає принципи правопорядку, належного управління державними справами й державним майном, чесності й непідкупності, прозорості й відповідальності, тобто мова йде про участь всього суспільства, а не лише представників інститутів громадянського суспільства, якими на сьогодні намагаються підмінити участь всієї громадськості в протидії корупції.

7. Смерічевський С. Ф., декан факультету економіки та бізнес-адміністрування, д.е.н., професор.

Запитання: Як Ви вважаєте, в Україні достатньо антикорупційних органів чи є необхідність створювати ще якісь нові?

Відповідь: Дякую за запитання. За дослідженнями міжнародних організацій, які займаються боротьбою з корупцією Українська система антикорупційних органів є однією із найдосконаліших у світі, проте, як бачимо з проведеного нами дослідження взаємодія між різними елементами цієї системи ще не налагоджена, і навіть спостерігається певне блокування роботи між різними органами. Тож, на нашу думку, створювати нові антикорупційні органи немає потреби, але потрібно забезпечити належну взаємодію між всіма антикорупційними органами і налагодити співробітництво з громадськістю.

8. Коваленко Ю. М., в.о. завідувача кафедри економіки та бізнес-технологій, д.е.н., професор.

Запитання: В своїй доповіді Ви підняли питання Індексу сприйняття корупції в різних країнах. Які результати Індексу сприйняття корупції в Україні?

Відповідь: Дякую за запитання. За результатами Індексу сприйняття корупції-2024 Україна продемонструвала зниження показників і посіла 105 місце з результатом 35 балів зі 100 можливих поміж 180 країн світу. Порівняно з 2023 роком Україна втратила 1 бал, при цьому варто звернути увагу на загальну тенденцію втрати позицій у більшості європейських країн. Лише дві країни Європи покращили свої показники Індексу сприйняття корупції 2024 – це Молдова + 1 бал та Албанія +5 балів.

9. Перестюк І. П., к.держ.упр., доц., доцент кафедри публічного управління та адміністрування.

Запитання: Спираючись на які теорії та концепції Ви запропонували модель ефективного співробітництва органів публічної влади з громадськістю у сфері протидії корупції та структурно-функціональну блок-схему співробітництва органів публічної влади з громадськістю?

Відповідь: Дякую за запитання. Для розробки моделі ефективного співробітництва органів публічної влади з громадськістю у сфері протидії корупції ми використовували положення різних теорій та концепцій, зокрема теорію громадськості Джеймса Грунінга та теорію громадянського суспільства Е. Дюркгайма, позитивістську та теологічну теорії, ситуативну теорію для виокремлення типів громадськості, теорію користі (утилітаризму) та етичну доктрину тощо.

10. Лелеченко А.П., д.держ.упр., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування.

Запитання: В чому основна суть запропонованої Вами моделі співробітництва та чим вона відрізняється від інших моделей?

Відповідь: Дякую за запитання. Запропонована нами модель ефективного співробітництва органів публічної влади з громадськістю є абсолютно новим баченням забезпечення протидії корупції в Україні. Вона розроблена на основі власного багаторічного досвіду роботи в антикорупційному Комітеті Верховної Ради України та узагальненому досвіді зарубіжних країн. Модель складається з трьох основних функціональних блоків: суб'єктів протидії корупції; громадського контролю та громадської експертизи. Модель розроблена за допомогою програмного продукту Erwin, в нотації IDEF0. Також для цієї моделі розроблена діаграма структурно-функціональної блок-схеми, яка відображає процес співробітництва більш детально та у взаємозв'язку зі спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції.

11. Кожина А. В., в.о. завідувача кафедри публічного управління та адміністрування, д.держ.упр., професор.

Запитання: Ви дослідили групи інструментів співробітництва органів публічної влади з громадськістю у сфері протидії корупції та виокремили безпосередню участь громадськості, а також партисипативну участь. Чому Ви їх розділяєте?

Відповідь: Дякую за запитання. Ми виокремили групи інструментів співробітництва органів публічної влади з громадськістю, серед яких запропонували інструменти забезпечення безпосередньої участі громадськості та партисипативної участі. Безпосередня участь громадськості у співробітництві з органами публічної влади у сфері протидії корупції реалізується через входження представників громадськості до складу конкурсних комісій з обрання працівників НАБУ та інших органів публічної влади, входження до складу дисциплінарних комісій та ін.; залучення до судових процесів через громадські організації, які здійснюють нагляд за судовими процесами щодо корупційних справ; повідомлень про корупційні прояви та ін. Партисипативна участь реалізується через створення робочих груп з розгляду звернень щодо корупційних проявів; розгляду публічних звітів посадовців, що стосуються антикорупційних заходів та ін.

Після відповідей на запитання виступили:

Науковий керівник – д.держ.упр., доц., професор кафедри публічного управління та адміністрування КАІ Грищенко Ірина Миколаївна.

Грищенко І. М. : Гребенюк Богдан Олегович навчався в аспірантурі Державного некомерційного підприємства «Державний університет «Київський авіаційний інститут» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» (наказ про зарахування № 2057/ст від 30.09.2024 р.), в повному обсязі виконав освітньо-наукову програму «Публічне управління та адміністрування», завершив дисертацію на тему: «Співробітництво органів публічної влади з громадськістю в сфері протидії корупції», затверджену рішенням вченої ради Національного авіаційного університету (протокол № 11 від 23 жовтня 2024 року).

За період навчання Гребенюк Б. О. набув теоретичних знань, умінь, навичок та компетентностей, достатніх для вирішення наукових і практичних завдань у

публічному управлінні та адмініструванні, провів власне наукове дослідження. Результати, отримані в ході дослідження, мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

У процесі виконання індивідуального навчального плану Гребенюк Б. О. виявив високу працездатність, загальну ерудицію та наполегливість в опануванні нових навчальних дисциплін. На «відмінно» та «добре» склав заліки та іспити з навчальних дисциплін: «Філософія науки», «Правове забезпечення наукових досліджень», «Економічне забезпечення наукових досліджень», «Інформаційне забезпечення наукових досліджень», «Англійська мова наукового спрямування», «Методологія досліджень, теорія та історія управління та адміністрування», «Державна політика в авіаційній галузі України», «Методи, механізми, інструменти і технології публічного управління та адміністрування», «Академічне письмо англійською мовою», «Андрагогіка та інноваційні освітні технології вищої освіти», «Публічне управління сталим розвитком суспільства», «Управління проектами в публічній сфері», «Механізми захисту прав людини: національні та міжнародні стандарти», «Публічне управління та адміністрування як система», «Державна політика та управління».

Вищезазначене засвідчує набуття Гребенюком Богданом Олеговичем нових знань, умінь, навичок та компетентностей, які допомогли йому на високому рівні виконати наукове дослідження.

У процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи Гребенюк Б. О. проявив себе як самостійний, наполегливий, відповідальний, високоерудований науковець, який уміє поставити і вирішити складні наукові завдання, володіє методами наукових досліджень, комунікаційними та іншими компетентностями, що дозволяють йому цілісно, у логічній послідовності представляти результати власних досліджень, публікувати їх у вітчизняних та зарубіжних наукових виданнях, обговорювати у науковій спільності, обґрунтовувати та відстоювати власні наукові досягнення.

Окремі результати дисертації Гребенюка Б.О. є частиною наукових досліджень Національного університету біоресурсів і природокористування України за науково-дослідною роботою «Теоретичні засади і механізми реалізації інноваційних процесів в публічному управлінні» (номер державної реєстрації 0118U100146) та науково-дослідною роботою Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова за науково-дослідними роботами «Управлінські та правові засади забезпечення сталого розвитку України як європейської держави» (номер державної реєстрації 0117U000103) та «Шляхи удосконалення механізмів публічного управління та адміністрування в сфері національної безпеки в умовах євроінтеграції України (номер державної реєстрації 0120U104417).

Дисертація Гребенюка Б. О. має як теоретичну, так і практичну цінність. Отримані у роботі результати, дозволяють удосконалити співробітництво органів

публічної влади з громадськістю у сфері протидії корупції. Основні положення дисертації та отримані результати досліджень висвітлено у 12 наукових працях, з яких 6 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у науковому зарубіжному виданні, 1 стаття опублікована у закордонному виданні, проіндексованому у базах даних Web of Science Core Collection та 4 тези наукових доповідей.

Усі результати дослідження, що виносяться на захист, отримані особисто здобувачем, є його власним здобутком. Ідеї та елементи наукових праць інших науковців, цитати супроводжуються належними посиланнями на авторів та джерела інформації.

З урахуванням вищезазначеного вважаю, що дисертація Гребенюка Богдана Олеговича на тему: «Співробітництво органів публічної влади з громадськістю в сфері протидії корупції», виконана на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», є завершеною кваліфікаційною науковою працею, відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р., № 502 від 19.05.2023 р. і № 507 від 03.05.2024 р.) та рекомендується для подальшого проходження процедури захисту в разовій раді Державного некомерційного підприємства «Державний університет «Київський авіаційний інститут».

Рецензенти дисертаційної роботи, які наголосили на позитивних аспектах дослідження та висловили свої побажання та зауваження:

Горбата Л.П., доктор філософії, доцент кафедри публічного управління та адміністрування КАІ: Підтримала дисертацію і відзначила необхідність доопрацювання презентації і доповіді на захист із урахуванням озвучених рекомендацій. Також рецензентка зазначила, що робота має ґрунтовний аналіз співробітництва з громадськістю та значний практичний доробок впровадження отриманих результатів дисертації.

Нестеренко Г.П., к.держ.упр., доц., доцент кафедри публічного управління та адміністрування КАІ: Рецензентка попередньо ознайомила з роботою і оцінила її у розрізі загальних вимог, а також відповідно до власних наукових інтересів та зазначила, що дисертація цілком відповідає вимогам, які пред'являються до робіт на отримання звання доктора філософії. Сама структура роботи відповідає вимогам і має великий список літератури та її огляд. Робота є досить оригінальною та нетривіальною у дослідженні співробітництва органів публічної влади з громадськістю у сфері протидії корупції. Тому як висновок, робота відповідає вимогам, які пред'являються до дисертації доктора філософії, відповідним чином оформлена і є актуальною.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Ареф'єва О.В., д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки повітряного транспорту ФЕБА: Зазначила, що дисертація системно побудована, що дає змогу зрозуміти як відбувався розвиток постановки завдань, формулювання новизни, виконання завдань по всьому тексту дисертації. Важливим є те, що дисертант дослідив питання групування людей за інтересами й таким чином показав, як можна залучати більше людей до протидії корупції та забезпечення власних потреб у справедливості та рівності через очищення українського суспільства від корупції. Дуже мотиваційною є гіпотеза автора про те, що в роботі планується дослідити та надати рекомендації як сформувати суспільну свідомість щодо нетерпимості до корупції та негативну реакцію громадськості на прояви корупції, а також яким чином зацікавити людей співпрацювати з відповідними антикорупційними уповноваженими та органами публічної влади, зокрема тими, які займаються антикорупційною діяльністю. Сильною стороною дисертаційної роботи є запропонована автором модель ефективного співробітництва органів публічної влади з громадськістю в протидії корупції, розроблена за допомогою програмного продукту Egwin, в нотації IDEF0 – це методологія функціонального моделювання і графічна нотація, призначена для формалізації та опису процесів, відмінною особливістю якої є її акцент на ієрархію об'єктів та розгляд логічних відносин між діями, а не їх тимчасова послідовність. Саме використання цієї моделі показує результативність запропонованої моделі, оскільки це не сама людина щось сформулювала, а система моделювання показала опис процесу співробітництва, який коректно розробив дисертант. Сам здобувач демонструє глибокі знання та практичний досвід у сфері протидії корупції, що дало змогу підготувати ґрунтовну дисертаційну роботу. Підтримую дисертацію і пропоную колегам рекомендувати роботу для подальшого проходження.

Марушева О.А., д.держ.упр., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування КАІ: Зазначила, що доповідь дисертанта та власне дослідження свідчать про його високий рівень як науковця і фахівця в галузі знань публічного управління та адміністрування. В роботі присутні всі наукові структурні вимоги (об'єкт, предмет, завдання дослідження та наукова новизна) та досягненні всі результати дослідження. Дисертаційне дослідження було підтримано з урахуванням виправлення озвучених рекомендацій.

Кожина А.В., д.держ.упр., проф., в.о. завідувача кафедри публічного управління та адміністрування КАІ: Зазначила, що дисертаційна робота, а також викладення здобувачем основних результатів, отриманих у роботі їй сподобалося, тема дослідження та розкриття цієї теми має наукове та практичне значення для галузі знань публічного управління та адміністрування. Також акцентовано увагу як професійно здобувач розкрив питання використання блокчейн-технологій, що забезпечують створення захищених публічних записів, таких як адміністративні реєстри, та прозорість державних транзакцій, дозволяють автоматизувати управлінські процеси, залучаючи до співпраці представників державного, приватного та громадського секторів, а також сприяють децентралізації, дозволяють підвищити прозорість державних фінансів і забезпечити більший контроль громадян над

виборчими процесами. Блокчейн-технологія забезпечує миттєвий доступ до даних про бізнес-операції, що дозволяє ефективніше боротися з шахрайством і ухиленням від сплати податків, при цьому здобувач загострює увагу на тому, що багато цифрових сервісів ще не готові до масштабного впровадження через технічну незрілість або невідповідність правовим нормам, наприклад, щодо цифрових підписів і нотаріального посвідчення. Також бюрократичні структури можуть бути не зацікавлені у впровадженні технологій, які обмежують їхню владу. Також відмічено повну відповідність усім формальним вимогам до кваліфікації доктора філософії і зазначено, що колективу варто рекомендувати роботу для подальшого проходження.

Дяченко О.А., д.держ.упр., доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування КАІ.: Зазначає, що наукові положення та висновки, сформульовані в дисертації, відповідають нормативно встановленим вимогам Міністерства освіти і науки України щодо такого виду досліджень. Отримані результати дисертаційної роботи є достовірними та містять елементи наукової новизни, що має суттєве значення для галузі знань публічного управління та адміністрування. Серед них можна виокремити низку найбільш вагомих, зокрема це обґрунтована та запропонована модель ефективного співробітництва органів публічної влади з громадськістю в сфері протидії корупції та наукові підходи до розуміння співробітництва органів публічної влади з громадськістю, які ґрунтуються на позитивістській теорії та об'єднанні знань різних наук і представляють співробітництво у розумінні «суб'єкт – об'єкт – суб'єктна діяльність», де громадськість та органи публічної влади досліджують предмет своєї діяльності через співробітництво, задовольняючи власні потреби у предметному обговоренні питань протидії корупції з метою досягнення суспільної та особистої мети – мінімізувати вплив корупції на суспільне та особисте життя. Дисертаційне дослідження було підтримано та рекомендовано до подальшого проходження процедури захисту.

Кравченко Т. А., д.держ.упр., професор, професор кафедри публічного управління та землеустрою Класичного приватного університету. Зазначає, що цінність наукової новизни в дисертації підтверджується тим, що дослідження та висновки в роботі мають практико орієнтований характер, оскільки ґрунтуються на власному багаторічному досвіді дисертанта в сфері протидії корупції, зокрема, представляє науковий та прикладний інтерес узагальнення щодо підходів до співробітництва органів публічної влади з громадськістю шляхом виокремлення та узагальнення компонентів структури співробітництва, узгоджених із фазами групової спільної діяльності у сфері протидії корупції на когнітивно-інформаційному, емпатійно-афектному, поведінково-регуляторному, соціально-перцептивному рівнях. Дисертаційне дослідження було підтримано та рекомендовано до подальшого проходження процедури захисту.

Лелеченко А.П., д.держ.упр., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування. Зазначає, що вона погоджується з колегами та висловленими ними відгуками, що робота дійсно ґрунтовна, відповідає всім вимогам, які ставляться до такого виду підготовки дисертаційних досліджень і робота заслуговує на підтримку. При цьому, вона висловила рекомендації щодо удосконалення дисертації, оскільки ця робота, як і будь-яка інша наукова праця має певні дискусійні питання та необхідність доопрацювання певних положень. Так,

висловлено рекомендацію щодо: скорочення тексту актуальності дослідження; необхідності вказування у тексті дисертації покликання на всі праці науковців у списку використаних джерел; кореляції назви досліджуваних термінів, які вказані у завданнях та висновках дослідження; необхідності скорочення тексту новизни та загальних висновків, оскільки вони дуже розлого викладені; перенесення в «удосконалено» третього пункту новизни щодо використання інформаційних технологій у протидії корупції; перенесення рекомендацій щодо удосконалення нормативно-правової бази співробітництва у сфері протидії корупції у загальні висновки пункту науково-практичних рекомендацій; більш лаконічного формулювання понятійно-категорійного апарату терміна «громадськість». Дисертаційне дослідження було підтримано та рекомендовано до подальшого проходження процедури захисту.

Петроє О.М., д.держ.упр., професор, завідувач відділу дослідницької діяльності університетів Інституту вищої освіти НАПН України. Зазначає, що дослідженню Гребенюка Б.О. притаманна наукова новизна, про що свідчить аналіз змісту дисертації. Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що узагальнення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження у вигляді практичних пропозицій і рекомендацій запропоновано для їх впровадження у практичну діяльність законодавчого органу влади, органів публічної влади в Україні та громадськості. Позитивним є те, що окремі положення, висновки, практичні рекомендації дисертації використано різними суб'єктами протидії корупції. Одержані наукові та практичні розробки можуть бути рекомендовані: в законотворчій діяльності – для підготовки та внесення змін у нормативно-правові акти, що регулюють питання співробітництва з громадськістю та питання протидії корупції; в діяльності органів публічної влади; в освітньому процесі – під час викладання навчальних дисциплін тощо. Практична значущість дисертаційного дослідження визначається комплексністю рекомендацій щодо залучення громадськості до співробітництва з органами публічної влади у сфері протидії корупції. Дисертаційне дослідження було підтримано та рекомендовано до подальшого проходження процедури захисту.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Гребенюка Богдана Олеговича на тему “Співробітництво органів публічної влади з громадськістю в сфері протидії корупції”, поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 “Публічне управління та адміністрування” за спеціальністю 281 “Публічне управління та адміністрування”

1. Обґрунтування вибору теми дослідження. На початку незалежності України, у 1991 році вважалося, що корупція є продуктом перехідного періоду, яка дає змогу згладжувати гострі кути, що з'явилися у результаті реформ. На той час реформатори відразу не подбали про подальше обмеження корупції, а сьогодні вона стала вже не просто елементом, а сформувалася як розгалужена система, здатна до самовідтворення. Корупція проникла в усі сфери і завдає шкоди у різний спосіб: у державному управлінні в Україні відбулося зрощення деяких еліт, які десятиліттями,

користуючись владою збагачуються; з економіки корупція забирає ресурси, перешкоджаючи їхньому найбільш продуктивному використанню, діючи як регресивний податок, що підтримує спосіб життя еліт за рахунок усіх інших; корупція призводить до ризиків для інвесторів через непрозорі фінансові операції та необхідність сплачувати хабарі; вона становить загрозу фінансовій безпеці держави; через корупцію уповільнюється розвиток людського капіталу, оскільки корупція змушує найкращих і найталановитіших витрачати час на пошук шляхів уникнення корупційних сіток, а не на інновації чи створення нового національного багатства; з політичного погляду корупція підриває засади справжнього демократичного вибору влади.

З початком повномасштабного вторгнення країни-агресора на територію України та окупації частини території країни, ставлення громадян до корупції різко змінилося. Неприйнятними для суспільства стали корупційні прояви у сфері оборони, забезпечення Збройних Сил України, обладнання зброєю та ін. Нескоординована співпраця між органами публічної влади та громадськістю у сфері протидії корупції, недостатня відкритість і прозорість діяльності органів публічної влади породжує недовіру громадськості до влади, формує негативний імідж як публічних службовців так і органів публічної влади в цілому. Це неприпустимо в період, коли Україна має бути як ніколи об'єднана навколо збереження своєї державності та території. Все більше українців проявляють громадянську активність, вимагають відкритості та прозорості діяльності органів публічної влади, оскільки, незважаючи на одну з найдосконаліших у світі систем антикорупційних органів, яка побудована та розпочала свою діяльність в Україні, Індекс сприйняття корупції-2024 продемонстрував зниження показників, а громадськість незадоволена реалізацією антикорупційних заходів.

Зміна підходів до сприйняття корупції в Україні врахована в Антикорупційній стратегії на 2021–2025 роки, Державній антикорупційній програмі на 2023–2025 роки, законах України «Про протидію корупції», «Про доступ до публічної інформації», «Про публічні закупівлі», «Про очищення влади» та інших нормативно-правових актах, в яких поставлено завдання досягнути суттєвого прогресу в запобіганні та протидії корупції, а також забезпечити злагодженість, координацію і системність антикорупційної діяльності. Досягнення цих стратегічних орієнтирів передбачає формування нової парадигми діяльності системи протидії корупції в Україні, що зумовлює необхідність активізації співробітництва суб'єктів протидії корупції, зокрема напрацювання нових підходів участі громадськості в протидії корупції.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційна робота проводилася в межах науково-дослідних робіт:

Національного університету біоресурсів і природокористування України за темою: «Теоретичні засади і механізми реалізації інноваційних процесів в публічному управлінні» (номер державної реєстрації 0118U100146); Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова за науково-дослідними роботами «Управлінські та правові засади забезпечення сталого розвитку України як європейської держави» (номер державної реєстрації 0117U000103) та «Шляхи удосконалення механізмів публічного управління та адміністрування в сфері

національної безпеки в умовах євроінтеграції України (номер державної реєстрації 0120U104417). У рамках цих науково-дослідних робіт автором проаналізовано та обґрунтовано управлінські та правові засади забезпечення співробітництва органів публічної влади з громадськістю, досліджено форми співробітництва з громадськістю в аспекті протидії корупції та виявлено проблеми їх застосування в умовах високої толерантності українського суспільства до проявів корупції, а також сформовано практичні рекомендації, орієнтовані на законодавче врегулювання положень щодо співробітництва органів публічної влади з громадськістю, розвиток нетерпимості громадськості до проявів корупції та удосконалення каналів повідомлень про вияви корупційних діянь.

Тема дисертації відповідає освітньо-науковій програмі “Публічне управління та адміністрування” за спеціальністю 281 “Публічне управління та адміністрування” галузі знань 28 “Публічне управління та адміністрування” в КАІ (зокрема, ОК 2, ОК 4, ОК 6, та ОК 8).

3. Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретичних засад і розробка практичних рекомендацій щодо співробітництва органів публічної влади з громадськістю в сфері протидії корупції.

Для реалізації мети було поставлено такі завдання:

- узагальнити теоретико-методологічні напрацювання за темою дослідження з метою конкретизації його проблематики та розглянути теоретичні підходи до розкриття змісту термінів «співробітництво в сфері протидії корупції» та співвідношення понять «громадськість» і «громадянське суспільство»;
- провести аналіз нормативно-правової бази та наукових доробків на предмет дослідження співробітництва органів публічної влади з громадськістю для виявлення форм співробітництва та проблем його реалізації;
- визначити роль та виявити причини необхідності активізації участі громадськості в протидії корупції й забезпеченні ефективності діяльності органів публічної влади;
- здійснити аналіз підходів до дослідження корупції з метою виявлення основоположних причин її поширення в органах публічної влади та узагальнити існуючі форми співробітництва органів публічної влади з громадськістю і на їх основі здійснити класифікацію співробітництва в сфері протидії корупції;
- проаналізувати стан антикорупційної діяльності та дослідити інструменти й механізми забезпечення співробітництва органів публічної влади з громадськістю з метою виявлення новітніх технологій та підходів до співробітництва в сфері протидії корупції;
- вивчити міжнародний досвід боротьби з корупцією з метою виокремлення чинників протидії корупції, успішно апробованих міжнародною спільнотою з метою імплементації в Україні;
- розглянути перспективи переходу до нової парадигми співробітництва органів публічної влади з громадськістю і запропонувати відповідні науково-практичні рекомендації.

4. Об’єкт дослідження. Об’єкт дослідження – суспільна діяльність, спрямована

на формування нульової толерантності до корупції.

5. Предмет дослідження. Предмет дослідження – співробітництво органів публічної влади з громадськістю в сфері протидії корупції.

6. Методи дослідження. У процесі реалізації поставленої мети було використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів та підходів: історичний метод – для розкриття поняття «громадськість»; метод структурно-функціонального аналізу – з метою дослідження суб'єктів протидії корупції, їх діяльності та співробітництва; інституціональний метод – для аналізу інститутів антикорупційної політики держави; системний підхід – з метою проведення комплексного аналізу функціонування інституту громадськості та методів протидії корупції; метод функціонального моделювання – з метою побудови моделі ефективного співробітництва органів публічної влади з громадськістю в сфері протидії корупції.

7. Наукова новизна дослідження: визначається особистим внеском автора у вирішення актуального наукового завдання в галузі знань «Публічне управління та адміністрування» щодо співробітництва органів публічної влади з громадськістю в сфері протидії корупції та базується на таких основних положеннях:

уперше:

- запропоновано модель ефективного співробітництва органів публічної влади з громадськістю у сфері протидії корупції, яка на відміну від існуючих ґрунтується на позитивістській теорії та на принципах: громадської активності, партнерства, політичної незалежності, відкритості та відповідальності, комплексності, раціонального й збалансованого розвитку та синергічно поєднує в собі сукупність суб'єктно-об'єктних відносин, організаційно-функціональних зв'язків, вхідних і вихідних впливів та взаємозв'язків між суб'єктами співробітництва й враховує соціальні зміни, що формують нульову толерантність до корупції;

- побудовано та обґрунтовано структурно-функціональну блок-схему співробітництва органів публічної влади з громадськістю, основу на встановленні організаційно-функціональних зв'язків між елементами співробітництва та варіативності вирішення питань протидії корупції залежно від висхідної позиції оцінювання діяльності органів публічної влади або розгляду проєкту нормативно-правового акту на предмет усунення умов та причин виникнення корупційних ризиків;

удосконалено:

- підходи до співробітництва органів публічної влади з громадськістю шляхом виокремлення та узагальнення компонентів структури співробітництва, узгоджених із фазами групової спільної діяльності у сфері протидії корупції на таких рівнях: когнітивно-інформаційному; емпатійно-афектному; поведінково-регуляторному; соціально-перцептивному;

- наукові підходи до розуміння співробітництва органів публічної влади з громадськістю, які ґрунтуються на позитивістській теорії та об'єднанні знань різних наук (соціології, психології, юриспруденції, публічного управління, філософії та ін.) і представляють співробітництво у розумінні «суб'єкт – об'єкт – суб'єктна діяльність», де громадськість та органи публічної влади досліджують предмет своєї діяльності через співробітництво, задовольняючи власні потреби у предметному обговоренні

питань протидії корупції з метою досягнення суспільної та особистої мети – мінімізувати вплив корупції на суспільне та особисте життя шляхом проходження відповідних етапів (усвідомлення проблеми, усвідомлення обмежень, рівня залученості), завдяки чому виконується основна умова співробітництва – спільна діяльність, у результаті якої всі сторони отримують вигоду;

– запропоновано комплексний підхід до формування стандарту заходів із протидії корупції, що базується на використанні інноваційних технологій, зокрема штучного інтелекту, спроможного демонструвати розумну поведінку шляхом аналізу середовища та прийняття автономних рішень для досягнення поставлених цілей за допомогою: алгоритмів на електронних платформах для подання скарг і повідомлень про корупцію; відкритих даних та онлайн-доступу до інформації; систем електронного урядування; використання блокчейн-технологій; соціальних мереж та інформаційних кампаній; аналітичних систем та штучному інтелекту, а також сформовано застереження, що штучний інтелект сам може стати інструментом корупції внаслідок «алгоритмічного захоплення», навмисного створення систем ШІ для корупційних цілей, маніпуляції кодом або навчальними даними для досягнення корупційних результатів;

отримали подальший розвиток:

– понятійно-категорійний апарат шляхом уточнення та розширення змісту понять:

«громадськість» – це соціально активна частина громадянського суспільства, представлена однією (наприклад викривач) або декількома фізичними чи юридичними особами, їх об'єднаннями, організаціями або групами, які реалізують індивідуально чи колективно – через інститути громадянського суспільства конституційне право брати активну участь у процесі підготовки та прийнятті управлінських рішень органами публічної влади, здійснювати контроль за їх імплементацією задля розвитку демократії та громадянського суспільства, керуючись при цьому пріоритетом громадських інтересів над індивідуальними;

«громадянське суспільство» – це суспільство, яке як медіатор стосунків особи й держави протистоїть владно-політичним відносинам, базується на незалежних від держави організаціях, ініціативах та об'єднаннях, які працюють на благо суспільства, наділене певними ознаками, має пріоритетність перед державою, а основною ідеєю створення та функціонування якого є дотримання і реалізація невід'ємних природних прав людини на життя, свободу та власність;

«співробітництво у сфері протидії корупції» – процес об'єднання зусиль різних країн, організацій і владних інститутів політично організованого суспільства сучасного типу, що базується на економічних, правових, ціннісних та інших відносинах між органами публічної влади та громадськістю з метою боротьби з корупцією і запобігання її поширенню як соціально деструктивного динамічного явища, яке постійно еволюціонує, шляхом безпосереднього виявлення фактів корупції, дій щодо запобігання та протидії корупції, а також реалізації заходів щодо виховання у населення неприйнятності корупції, спрямованих на формування дієвої підтримки громадськістю антикорупційної політики держави;

– аналіз законодавства України в сфері протидії корупційним правопорушенням, що уможливив виявлення найбільш вагомих ціннісних змін,

пов'язаних з передбаченням переліку антикорупційних обмежень відносно суб'єктів владних повноважень та прирівняних до них осіб і відповідальності за їх недотримання; створення різних антикорупційних реєстрів, що дало можливість громадськості контролювати доброчесність публічних службовців та реалізацію антикорупційної політики держави через відповідні механізми та інструменти;

– групи інструментів співробітництва органів публічної влади з громадськістю, серед яких виокремлено інструменти забезпечення: моніторингу діяльності органів влади та системи антикорупційних органів; контролю; безпосередньої участі громадськості; партисипативної участі; інструменти електронної демократії; інформаційно-просвітницькі ініціативи; антикорупційні комунікації; зв'язки з громадськістю;

– підходи до впровадження блокчейн-технологій у сфері протидії корупції як різновиду технології розподіленого реєстру, що характеризуються: довговічністю; швидкістю транзакцій; довірою; зниженням корупційного, а також бюрократичного впливу та забезпечують прозорість державних транзакцій, фінансову безпеку, створення захищених публічних ресурсів, зокрема адміністративних реєстрів та дають змогу автоматизувати управлінські процеси, залучаючи до співробітництва представників громадського, приватного та державного секторів;

– обґрунтування причин поширення корупції, зокрема, запропонувавши до вже відомих економічних, правових, інституційних причин додати соціально-культурні, що дасть змогу у повному обсязі дослідити причини корупції та напрацювати механізми протидії;

– узагальнення зарубіжного досвіду щодо особливостей протидії корупції з метою адаптації його кращих практик в Україні, пошуку дієвих механізмів контролю за діяльністю органів публічної влади з боку громадськості, забезпечення свободи слова, незалежності засобів масової інформації, спрямованих на формування свідомої та проактивної громадськості.

8. Теоретичне значення. Основні наукові положення дисертації – модель ефективного співробітництва органів публічної влади з громадськістю в сфері протидії корупції; структурно-функціональну блок-схему співробітництва органів публічної влади з громадськістю, основу на встановленні організаційно-функціональних зв'язків між елементами співробітництва; підходи до впровадження блокчейн-технологій у сфері протидії корупції; комплексний підхід до формування стандарту заходів із протидії корупції, що базується на використанні інноваційних технологій мають істотне значення для галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» та підтверджуються документами, які засвідчують проведення таких досліджень (у правотворчій діяльності – як можливість урахування сформульованих висновків і пропозицій під час проведення правової експертизи відповідних нормативно-правових актів (*довідка про впровадження Підкомітету з питань контролю за дотриманням законодавства у сфері запобігання і протидії корупції органами державної влади та місцевого самоврядування Комітету з питань запобігання і протидії корупції Верховної Ради України № 291-431 від 27.05.2019*); з метою реалізації заходів протидії корупції (*довідки про впровадження Управлінням надання адміністративних послуг Печерської районної державної адміністрації міста Києва від 19.12.2024 № 105/34-626 та Асоціацією міст України від 23.12.2024*

№ 6-23/24), а також свідчать про особистий внесок здобувача в науку та характеризуються єдністю змісту.

9. Практичне значення та використання результатів дисертаційного дослідження полягає у застосуванні розробленої моделі співробітництва органів публічної влади з громадськістю з метою налагодження ефективного співробітництва для формування культури дотримання відкритості й прозорості діяльності органів публічної влади, культури нетерпимості до проявів корупції;

удосконалення нормативно-правової бази у сфері протидії корупції; забезпечення просвітницьких заходів щодо каналів повідомлення про прояви корупції та позитивні наслідки для країни і якості життя кожного громадянина від зниження корупції. На підставі врахування основних наукових результатів дослідження, вітчизняного та зарубіжного досвіду, запиту суспільства на мінімізацію корупційних проявів та з метою подальшого впровадження в практичну діяльність органів публічної влади сформульовано практичні рекомендації на таких рівнях:

1) *законодавчому*: з метою уніфікації та нормативного закріплення співробітництва органів публічної влади з громадськістю у сфері протидії корупції пропонуємо внести зміни до Закону України «Про запобігання корупції» та в КУпАП у розділ 13-А «Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією»;

2) *Кабінету Міністрів України спільно з профільними міністерствами* розглянути можливість запровадження моделі ефективного співробітництва органів публічної влади з громадськістю у сфері протидії корупції, розроблену за допомогою програмного продукту Erwin, в нотації IDEF0. Забезпечити в органах публічної влади впровадження структурно-функціональної блок-схеми співробітництва органів публічної влади з громадськістю, що базується на встановленні організаційно-функціональних зв'язків між елементами співробітництва;

3) *місцевим органам державної влади, органам місцевого самоврядування спільно з громадськістю*:

– забезпечити належний рівень комунікативної активності у сфері запобігання та протидії корупції;

– проводити просвітницькі заходи щодо: ознайомлення громадськості з каналами передачі інформації про корупцію, мотивації громадян, бізнесу та публічних службовців до мінімізації їх бажання бути залученим до корупції; формування культури нетерпимості до корупції;

– забезпечити антикорупційні комунікації, доступні для всіх категорій загальної аудиторії з метою долучення як активної так і пасивної громадськості до заходів з протидії корупції.

Отримані результати мають не тільки теоретичне значення, а й чітко виражену практичну спрямованість. Найважливіші положення, викладені в дисертації, є науковим підґрунтям для подальшого розвитку теорії та систем управління, зміни підходів до забезпечення антикорупційної діяльності, прикладного застосування у сфері організації співробітництва з громадськістю для формування свідомої та проактивної громадськості, орієнтованої на формування культури нетерпимості корупції.

10. Особистий внесок здобувача. Дисертація “Співробітництво органів публічної влади з громадськістю в сфері протидії корупції” Гребенюка Богдана

Олеговича є самостійною науковою працею, в якій наведено теоретичні положення і висновки, власні ідеї та розробки автора, які дають змогу вирішити поставлені завдання. Усі висновки та практичні рекомендації, винесені на захист, розроблені дисертантом особисто. Використані в дисертації ідеї, положення чи гіпотези інших авторів мають відповідні посилання і використані лише для підкріплення ідей здобувача.

11. Апробація результатів дослідження. Найважливіші ідеї, висновки, рекомендації, отримані в дисертації, апробовані на міжнародних науково-практичних конференціях: «Стратегічний потенціал державного та територіального розвитку» (Маріуполь, 2019); «Сучасні управлінські та соціально-економічні аспекти розвитку держави регіонів та суб'єктів господарювання в умовах трансформації публічного управління» (Одеса, 2019); «Інтеграція освіти, науки та бізнесу в сучасному середовищі: зимові диспути» (Дніпро, 2020), «Scientific and Practical : Implementation to Modern Society» (Manchester, Great Britain, 2025).

12. Публікації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження викладено в 12 наукових публікаціях, серед них 6 публікацій у наукових фахових виданнях України, 1 із них у виданні, проіндексованому в базі даних Web of Science Core Collection, 1 стаття опублікована у зарубіжному виданні, 4 публікації у збірниках матеріалів конференцій.

Список опублікованих праць за темою дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Гребенюк Б. О. Теоретико-методологічні підходи до розкриття термінів «громадянське суспільство» та «громадськість». *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 12. С. 125–132. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/12_2018.pdf
http://www.investplan.com.ua/pdf/12_2018/27.pdf

2. Hrebenuk B. (2018). Civil society as one of the main elements of anti-corruption. *Public Administration and Regional Development*. (2). P. 260–275. DOI: <https://doi.org/10.26693/pard2018.02.260>

3. Гребенюк Б. О. Ефективність взаємодії влади, інститутів держави та громадянського суспільства в протидії корупції. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Державне управління. 2019. № 3. Т. 30 (69). С. 48–52. DOI: <https://doi.org/10.32838/2563-6468/2019.3/09>

4. Гребенюк Б. О. Методи запобігання та протидії корупції в державних органах України. *Держава та регіони*. Серія: Публічне управління і адміністрування. 2020. № 1 (69). С. 48–51. DOI: <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2020.1.8> URL : http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2020/10.pdf

5. Bohdan Hrebenuk. (2020). Corruption as a violation of human rights in international law and in Ukraine. *Visegrad Journal On Human Rights*. 2020. № 3(1). P. 77–82. URL: https://journal-vjhr.sk/wp-content/uploads/2020/12/VJHR-3_2020_v_1.pdf

6. Гребенюк Б. О. Індекс сприйняття корупції в Україні: роль громадськості. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України*. 2020. № 1. С. 119–125. DOI 10.36.030/2664-3618-2020-1-119-125

7. Гребенюк Б. О. Організаційно-правові механізми взаємодії спеціалізованих антикорупційних органів з громадськістю. *Наукові перспективи*. 2024. № 12. С. 90–103. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-12\(54\)-90-102](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-12(54)-90-102)

*Статті в іноземних виданнях:
(статті у періодичних наукових виданнях, проіндексованих
у базах даних Web of Science Core Collection)*

8. Hrebenuk B., Hrytsun V., Bortniak K., Liasota A. The interests of state and civil society as a determinant of the democratic political development of Central and Eastern Europe countries. *CUESTIONES POLITICAS*. 2021. 39 (70). P. 407–425. URL: <https://produccioncientificaluz.org/index.php/cuestiones/article/view/36857>.

DOI: 10.46398/cuestpol.3970.25 (WoS).

Особистий внесок: автор дослідив важливість підтримки розвитку інститутів громадянського суспільства для демократизації в Україні, зокрема, на основі семи окремих статистичних показників якості демократичного врядування довів важливість балансу інтересів, оскільки слабкість інститутів громадянського суспільства призводить до розвитку пасивності громадськості і втрати здатності до співпраці.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

9. Гребенюк Б. О. Форми прояву корупції у сучасному суспільстві. *Стратегічний потенціал державного та територіального розвитку* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (Маріуполь, 9–10 жовт. 2019 р.) упоряд. О. О. Дубравіна, З. М. Калюжна. Маріуполь : Донецьк. держ. ун-т управління. 2019. С. 132–134. URL: <https://dsum.edu.ua/storage/documents/konf/Konferentsiya-2019-1.pdf>

10. Гребенюк Б. О. Громадський контроль як ефективний механізм протидії корупції. *Сучасні управлінські та соціально-економічні аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання в умовах трансформації публічного управління* : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 6 листоп. 2019 р.). Одеса : Одес. нац. політехн. ун-т, 2019. С. 95–97. URL: https://economics.opu.ua/files/science/admin_men/2019/tezy.pdf

11. Гребенюк Б. О. Види суб'єктів попередження та припинення корупції в Україні. *Інтеграція освіти, науки та бізнесу в сучасному середовищі: зимові диспути*: матеріали I Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Дніпро, 6–7 лют. 2020 р.) Дніпро, 2020. Т. 1. С. 325–328. URL: <http://www.wayscience.com/konferentsiya-1-6-7-lyutogo-2020/>

12. Гребенюк Б. О., Грищенко І. М. Застосування технології Blockchain та штучного інтелекту як інструментів протидії корупції. *XVII International Scientific and Practical Conference: «Scientific and Practical : Implementation to Modern Society», (February 6–8, 2025) Manchester, Great Britain, 2025*. P. 150–155. DOI: <https://doi.org/10.51582/interconf.2024.234> URL : <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/issue/view/6-8.02.2025>

13. Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотації, вступу, 3

розділів основної частини, висновків і списку використаних джерел. Повний обсяг дисертації становить 230 сторінок, із них – 192 основного тексту. Робота містить 12 рисунків, 7 таблиць, 7 додатків. Список використаних джерел налічує 227 найменувань.

14. Характеристика особистості здобувача. Під час підготовки дисертаційної роботи Гребенюк Б. О. проявив себе як творчий дослідник і науковець, здатний самостійно на високому науково-методичному рівні вирішувати наукові та практичні завдання. Він повною мірою володіє сучасними методами протидії корупції та механізмами й інструментами співробітництва громадськості з органами публічної влади, має належний рівень теоретичної та практичної підготовки.

15. Оцінка мови та стилю дисертації. Текст дисертації викладено фаховою українською мовою, текстове подання матеріалу відповідає стилю науково-дослідної літератури. Матеріали дослідження оформлені у відповідності до вимог Міністерства освіти і науки України.

16. Відповідність принципам академічної доброчесності.

Дисертація не містить необґрунтованих запозичень та плагіату. У роботі дотримано правила посилання на джерела інформації у випадку використання підходів, положень, тверджень, відомостей. Надано достовірну інформацію про результати досліджень, джерела використаної інформації.

17. Рецензенти рекомендують: відповідно до пп. 15, 16 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, *пропонується такий склад разової ради:*

Голова ради:

Лелеченко Анжела Павлівна, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Факультету економіки та бізнес-адміністрування КАІ.

Рецензенти:

Горбата Людмила Петрівна, доктор філософії, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Факультету економіки та бізнес-адміністрування КАІ.

Нестеренко Галина Петрівна, кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Факультету економіки та бізнес-адміністрування КАІ;

Офіційні опоненти:

Олійник Володимир Вікторович, доктор наук з державного управління, доцент, заступник директора ННІ неперервної освіти і туризму Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Корчак Наталія Миколаївна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри публічної політики Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Усі члени разової спеціалізованої вченої ради не мають реальний чи

потенційний конфлікт інтересів щодо здобувача Гребенюка Богдана Олеговича (зокрема, є його близькою особою) та/або його наукового керівника.

У результаті попередньої експертизи дисертації Гребенюка Богдана Олеговича і повноти публікації основних результатів дослідження.

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Гребенюка Богдана Олеговича на тему “Співробітництво органів публічної влади з громадськістю в сфері протидії корупції”.

2. Вважати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Гребенюка Богдана Олеговича відповідає спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р., № 502 від 19.05.2023 р. і № 507 від 03.05.2024 р.)

3. Рекомендувати дисертаційну роботу “Співробітництво органів публічної влади з громадськістю в сфері протидії корупції”, подану Гребенюком Богданом Олеговичем на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 “Публічне управління та адміністрування”, за спеціальністю 281 “Публічне управління та адміністрування”.

4. Рекомендувати Вченій раді затвердити склад разової спеціалізованої вченої ради:

Голова ради:

Лелеченко Анжела Павлівна, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Факультету економіки та бізнес-адміністрування КАІ.

Рецензенти:

Горбата Людмила Петрівна, доктор філософії, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Факультету економіки та бізнес-адміністрування КАІ.

Нестеренко Галина Петрівна, кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Факультету економіки та бізнес-адміністрування КАІ;

Офіційні опоненти:

Олійник Володимир Вікторович, доктор наук з державного управління, доцент, заступник директора ННІ неперервної освіти і туризму Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Корчак Наталія Миколаївна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри публічної політики Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Результати голосування щодо рекомендації до захисту дисертації Гребенюка Богдана Олеговича:

“за” – 16

“проти” – немає

“утримались” – немає

Головуючий на засіданні:

в.о. завідувача кафедри публічного управління та адміністрування Факультету економіки та бізнес-адміністрування КАІ, доктор наук з державного управління, професор

Алла КОЖИНА

Секретар засідання:

професор кафедри публічного управління та адміністрування Факультету економіки та бізнес-адміністрування КАІ, доктор наук з державного управління, професор

Олександра МАРУШЕВА

ПОГОДЖЕНО:

проректор з наукових досліджень та трансферу технологій КАІ, д.т.н., професор

Сергій ГНАТЮК